

Kitang LUNGSURANON sa *Siaton*

Kamatuoran
Pagbuligay
Lungsod mauswagon

Ang Merkado Publiko sa Siaton

Vol. 4 No. 16

Septiyembre 16-30, 2014 P6.00

Mga inahan mikooperar

Madasigon ang mga inahan nga midala sa ilang mga kabataan alang sa gihimong pagbakuna sa mga kabataan nga nag-edad og 0-5 ka tuig sa nagkalainlaing mga barangay sa Siaton. Ang pagbakuna gipatuman subay sa hiniusang kampanya sa Department of Health ug sa Lalawigan sa Negros Oriental batok sa polio og dalap o tipdas.

Ang pagbakuna alang

sa dalap o tipdas, rubella ug polio nagpunting sa minilyon ka mga bata sa tibuok nasud, nga nag-edad og 0 ngadto sa 59 ka bulan, nga makadawat og libreng bakuna karong bulana, sumala ni Dr. Socrates Villamor, pangulo sa grupo sa DOH sa lalawigan.

Matud niya ang mga bata nga nag-edad og 0 ngadto sa 59 ka bulan ang gipunting nga makadawat sa bakua batok

sa dalap sa Pilipinas sa 2012, uban ang gitahong pagsalanap niini sa mga lalawigan ug kalungsuran.

Ang DOH may dakong kampanya batok sa dalap niadtong 2010 nga mipaubos sa gidaghanon sa kaso niini sa misunod nga tuig. Apan tungod

sa polio, samtang kadtong nagpangedaron og 9 ngadto sa 59 ka bulan hatagan sa bakuna sa dalap ug rubella. Ang kampanya sa pagwala sa dalap resulta sa pagpaniid sa DOH sa pagtaas sa mga kaso

kay nakita nga miubos ang pagbakuna human niadto, midaghan na usab ang mga kaso niini ug miapektar sa mga gulang-gulang nga kabataan ug mga hamtong, midugang siya.

Presidente sa ABC mipanaw

Ang presidente sa asosasyon sa mga kapitan sa barangay o ABC dinhi sa Siaton nga Gina Degamo Estrella mipanaw sa sakit nga kanser niadtong Septiyembre 16, 2014, sa alas 12:15 sa buntag, didto sa Medical Center, Dumaguete.

Si Estrella nahimong usa ka mambabalaud sulod sa upat ka tuig sa Sangguniang Bayan.

Isip kapitana sa Bonawon iyang gipausob ang tiyangge, baylehan, menteryo, ug dayk sa High School. Nagrabaho usab siya sulod sa 20 ka tuig sa pangagamhanan sa Dumaguete City. Isip inahan, asawa, kapitan, prangulo, ug igsoon sa gobernador sa Negros Oriental, iyang gipaningkamotan nga matabangan ang tanang barangay alang sa kalamboan sa tanan.

Nakahuman siya sa Bachelor of Science in Psychology sa Silliman University sa 1985. Ang iyang kapikas mao si Pastor Glev Estrella ug aduna silay anak nga si Joseph Agonh. Bisan mipanaw na si Kapitan Gina, magpabilin gihapon ang iyang pahiyom nga dili mahikalimtan sa iyang mga kahigalaan. Daghang salamat ug pahulay sa dayon, Kapitan Gina Degamo Estrella.

Gipusil patay sulod sa sugalan

Usa ka Robert "Roro" Chiu ang gipusil patay sa usa ka Manuel Lajato alyas "Cholo" duol sa tiyangge niadtong Septiyembre 19.

Sumala sa rekord sa panghitabo subay sa inisyal nga imbestigasyon sa kapolisan, nahitabo ang kremin sa sugalan ni Alfonso Badon nga nahimutang sa kilid sa N and N Eatery.

Matud sa nakasaksi nga si Badon, samtang nag-estorya sila ni Cholo Lajato sa entrada sa sugalan, kalit kining misulod sa sugalan ug nipaingon sa nagdula og

"Tong-8's" nga sila si Tatay Jalandoni ug Roro Chiu.

Ningisi lamang niya si Chiu apan gihulbot dayon ni Lajato ang pistola nga iyang gitangkil. Matud sa saksi nga gipusil kalima sa liog ang biktima, hinungdan sa kamatayon niini.

Si Jalandoni naigo usab sa tuong bahin sa iyang kamot ug tiil. Nakuha ang unom ka baseyo sa bala ug duha ka balinis sa dapit.

Si Lajato og si Chiu managsilingan sa Barangay 3. Gidakop sa Lajato sa kapulisan human sa insidente.

EDITORIAL**Bakuna**

Ang pagbakuna alang sa dalap o tipdas, *rubella* ug *polio* nagpunting sa minilyon ka mga bata sa tibuok nasud, nga nag-edad og *zero* ngadto sa 59 ka bulan, nga makadawat og libreng bakuna karong bulana.

Kini subay sa hiniusang programa nga gilusad sa Department of Health (DOH) inubanan sa lokal nga kagamhanan diin ang matag lungsod ug dakbayan dunay gitakda nga mga adlaw ug lugar diin ipatuman ang pabakuna sa mga kabataan. Dinhi sa Siaton madasigon ang mga inahan nga midala sa ilang mga gagmay nga anak aron mabakuhan.

Ang mga bata nga nag-edad og 0 ngadto sa 59 ka bulan ang gipunting nga makadawat sa bakua batok sa polio, samtang kadtong nagpangedaron og 9 ngadto sa 59 ka bulan hatagan sa bakuna sa dalap ug rubella. Ang kampanya sa pagwala sa dalap resulta sa pagpaniid sa DOH sa pagtaas sa mga kaso sa dalap sa Pilipinas sa 2012, uban ang gitahong pagsalanap niini sa mga lalawigan ug kalungsuran.

Ang pagbantay sa panglawas sa mga kabataan angayan nga tutukan og maayo aron dili madisgrasya ang kinabuhi nila. Usa sa dakong hagit sa usa ka inahan mao ang paghatag sa maayong pag-amoma sa mga bata diha sa panimalay. Apan kun ang inahan dili magmatngon sa mga maayong gawi adunay dakong posibilidad nga makawang ang tanan.

Kini ang hinungdan nga kinahanglan nga magmatngon ang mga inahan ilabi sa mga libre nga kaayuhan nha itunol sa kagamhanan ngadto sa mga kabataan sama niining libre nga bakuna.

Ang obligasyon lamang sa inahan mao ang pagdala sa mga bata ngadto sa klinika og sa sentro ba hinoon sa barangay diin didto ihatag ang libre nga bakuna.

Mga inahan, magpanon na. Dal-a ang inyong mga anak aron magpabakuna.

Bukhad

Susan Monte de Ramos-Soldwisch

Makalilisang

Ang “Balitang Pulis” dinhi sa *KL* nagapadayag nga dili ikatingala ang mga mapintas nga hitabo sa atong kabarangayan: tigbasanay, sinumbagay, pusil. Makasusubo ang pinatyanay kay ang kinabuhi sa nabiktima ug sa nakapatay wagtang gayud; dayon magkabungkag ang isig kapamilya, hangtud magkabahin-bahin ang lungsod sumala sa hain ang gidapigan sa mga silingan, higala ug paryente. Hangtod pa sa sunod ug umaabot nga kaliwatan ang sangputanan nga wa’y pulos gumikan sa usa lamang ka hitabo tungod sa *trauma* kon samad sa salabutan ug kalag nga gihambin sa mga bata ug batan-on nga nangaalahig.

Ang kayugut o dakong kasuko mao ang makaduso sa tawo ngadto sa kapintas. Ang kasuko sama sa motor nga nagahatag og pwersa gumikan sa kakusog sa kasingkasing ug pagginhawa. Sa sulod sa atong lawas mapagawas ang *adrenalin* nga mao ang makapakusgan sa tawo kon kinahanglan siyang mokombate o modalagan. Kon tanawon, namula ug nanghinginit ang tawong nasilag.

Unsa ang tinubdan sa kasuko? Dinhi nagamagikan ang kasuko: pagkapakyas, kapildihan, pagkahigawad; kalisang; kasub-anan; gikaulawan; pagmahay; pangabugho, pagkasina; kasaypanan; ug ang nakitang pagpanamastamas sa mga pobre. Busa, kon usa niini nakasamok sa imong ulo, atinahi dayon ang problema sa dili pa mobuto!

Ipahungaw ang kaligutgot pinaagi sa pagsugid ngadto sa usa ka higala o mananambag sama sa Pastor o Pari. Pilia ang higala nga dili tabian ug dili mopuno pa gayud sa drama. Hinunoo, kini ang tinahod nga modala kanato sa kalinaw. Sa kaugalingon, hinumdomi nga bisan unsa ikaw kadaotan, gihigugma ka gayud sa Ginoo kay gipakamatyan ka ni Jesus; gibanhaw Siya aron mahibalo ikaw nga dili ang kamatayon ang imong sangputanan kondili ang kinabuhing dayon. Importanteng mahinumdoman usab nga kini ang kamatuoran gikan sa Diyos alang sa imong kaaway. Sa laing sulti, gihigugma usab sa Ginoo ang imong kaaway sama sa Iyang paghigugma kanimo. Unsa ang tinguha Niya alang kaninyong duha? Pakigdait!

Kon anaa na sa kahiladman sa atong pagkatawo ang tinuod nga Gugmang Walay Kulutban, mahimong masayon ang pagpasaylo nimo sa imong kaugalingon. Dako kining lakang aron mahanaw ang kasuko, uban sa tinubdan niini. Dayon, mahimo na usab nga modagayday ang pagpasaylo gikan sa Diyos pinaagi sa imong kasingkasing ngadto sa imong “kaaway”. Itamod nga kon mabati na nimo ang katapusan sa kaligutgut, kalma ka na nga makigsulti kaniya. Kinahanglan tingali nga ayohon ang mga kasabotan, usbon ang mga lihok, aron maangkon ang pakigdait.

padayon sa page 3

Kitang Lungsuranon

Gimantala sa **KL Publishing**, Siaton, Neg. Or., Philippines,
www.KitangSiatanon.com
TIN: 420-321-172-000; Permit number: 13-0450

Publishers

William Soldwisch & Susan Monte de Ramos-Soldwisch

Editor-in-Chief

Melita “Bing” Aguilar

Copy Editor

Mirzah V. Rodriguez

Tigbalita / Manunulat

Grace Arcellana
(2) 535-4718

Eugene Jamandron
0905-817-2988

Rey Mark Tubato
0905-111-9501

Ang buhatan sa Comelec sa lungsod sa Siaton

Rehistro sa SK padayun

Padayun ang pagpangrehistro sa mga batan-on nga nagpangedaron og 15 hangtud 17 alang sa Sanguniang Kabataan (SK).

Ang kanhi Presidente sa SK sa Siaton nga si Prince Macatiguib Pinili naga-awhag sa mga batan-on nga magparehistro hangtud Septyembre 29, 2014 sa opisina sa Comelec tupad sa Trial Court. Magdala og *birth certificate* ug bisan unsang *valid I.D.* sa pagparehistro. Kini usa sa pagpangandam sa umalabot nga nasudnong piniliay sa SK.

Wala nay laing adlaw pa nga gigahin sa pagparehistro, niingon ang **Bantay SK Reform-Sangguniang Kabataan Pilipinas**.

Ang eleksyon sa SK pagahimoon karong umalabot nga Pebrero 21, 2015 pinasikad sa *Resolution no. 9899*.

We are just beggars looking for Bread.

8:30 am Sundays, UCCP Church, behind Siaton market.

Join us for spiritual health.

Worship in English

Malipayong ika-39 nga anibersaryo sa hospital sa Siaton, ang Cong. Lamberto L. Macias Hospital. Ang kasaulugan gipatuman subay sa temang "Promoting Healthy Lifestyle in the Age of Technology."

Alang sa mga interesadong mahimong miyembro sa **programa sa pagpalambo sa industriya sa lubi**, text o tawag ni Lucita Futalan sa numero: 09057922205. Mahibalag pud nimo siya diin ang rehistro sa COMELEC
Ayaw na paglangan, apil na!

Taga-media mibiya sa presscon ni Petilla

Mga 20 ka miyembro sa media sa Dumaguete niadtong Biyernes sa hapon migawas sa *press conference* ni Sekretarya Carlos Jericho Petilla sa Department of Energy (DOE) ug Richard Tantoco, Presidente sa Energy Development Corporation (EDC) ug Chief Operating Officer sa Valencia, Negros Oriental sa dihang ang tigum gidominahan sa mga gikan sa nasudnong media.

Ang *press conference*, nga gihimo human sa pag-inagurar sa bag-ong 49.4MW nga Nasulo geothermal power plant sa Sitio Nasuji, Barangay Puhagan, Valencia, Negros Oriental gipahigayon alang sa mga lokal nga taga-media ug mga unom nga nasudnong taga-media nga miari sa lalawigan ubos sa pagdapit sa EDC.

Ang lokal media, nga milangkob sa 90% sa tanang taga-media sa *broadcasting*, mantalaan ug sa *internet* sa Dumaguete, mibiya dapit sa tunga-tunga sa *press conference* human maklaro nila nga dili sila makapangutana kang Petilla ug Tantoco. Bisan si John Arnaldo, *Vice-President for Corporate Affairs* nga maoy moderador sa maong *press conference*, napakyas pagpangita og paagi nga maapil ang lokal nga media sa ilang mga pangutana alang kang Petilla ug Tantoco.

Sa sinugdanan pa lang, usa

ka babaye nga tigtaho sa usa ka dakong nasudnong diyaryo nakita nga midominar sa *press conference*, basi sa narecord nga *audio* ug *video*. Ang mga lokal nga media miingon pagkahuman nga wala silay bisan dyutay nga higayon sa pagpangutana.

Sa tunga-tunga sa *press conference*, ang mga miyembro sa media sa Dumaguete nagsugod ug hipos sa ilang mga *voice recorder* ug mikropono ug mitinagsa pagbiya sa kwarto.

Ang mga opisiales sa EDC paghuman sa pagbiya sa lokal nga media nangayog pasaylo ug misulay pag-alam-alam nila sa pag-ingon nga si Petilla ug Tantoco mahimong makighinabi nila human sa paniudto. Apan kadaghanan mipili pagbiya tungod kay duna silay laing mga buluhaton o *deadline*.

Ang pagbiya sa mga taga-media giponsisokan sa Facebook ug ang daghang misimpatiya nila mikondenar ug misaway sa dili makiangayong pagtagad nila. Ang uban nag-awhag sa paghunong og taho bahin sa EDC samtang ang uban nangayo og hiniusang deklarasyon gikan sa lokal nga media tungod kay ang hitabo nahitabo atol sa pagsaulog sa kalibutan sa Press Freedom o kagawasan sa prena karong Septyembre. (PNA)

Pulis Balita

Familya Rodriguez sa Nasipit gitulis

Gisulod ang balay ni Evelyn ug Arsenio Rodriguez sa wala mailhing tulo ka tulisan sa alas 9:00 sa buntag niadtong Septyembre 20 didto sa Sitio Nasipit, Brgy. Cabangahan. Ang duha ka tulisan nagsuot og itom nga *jacket* nga adunay *hood* ug ang usa nagsuot og *bonnet*, kulong ang buhok, ug nagtangkil sila og armas. “Tagae ko kwarta,” miingon ang tulisan. Tungod sa kahadlok ni Evelyn gihatag niya ang iyang kwarta nga P2,000. Nagpadayon ang pag-imbetiga sa maong pagpanulis.

Siaton Team kampeyon sa basketball

Ang Siaton basketball team maoy nakampeyon sa *Fritz Diaz Cup Open Basketball Tournament Championship* niadtong Septyembre 23, 6:30 sa gabii sa Quisay Gym. Gidumog gayod sa mga katawhan ang gym.

Unang nagbangga ang Bayawan-Bonawon nga adunay eskor nga 95 puntos kontra Tanjay City nga adunay 85 puntos. Ang ikaduhang nagbangga mao ang Dumaguete nga may 95 puntos kontra Siaton nga nakakuha og 99 puntos.

Nakuha sa Tanjay ang ika-upat nga ganti balor P5,000 ug ang Bayawan ug Bonawon Team ang ikatulong ganti balor P 10,000. Ang Dumaguete Team nakakuha sa ikaduhang ganti balor P20,000 ug nasungkit gayod sa Siaton Team ang unang ganti nga

balor P30,000.

Ang tournament gihuman sulod sa usa ka semana. Adunay mga bisita gikan pa sa Dumaguete, Tanjay, ug Bayawan. Naghuot ang mga motorsiklo, sakyanan, ug mga katawhan apan malinawon gihapon ang padula.

Ang *Fritz Diaz Open Basketball Tournament* usa sa mga kalihukan subay sa pagsaulog sa umaabot nga kapistahan sa Siaton. Gisugdan kini niadtong Septyembre 14, 2014 ug natapos sa Septyembre 23, 2014. Lima ka *team* ang miapil niini.

Sa unang adlaw sa toryeno, gihimo ang panangtigi sa mga *muse* sa matag team. Si Ms. Karen P. Bustos nga taga Dumaguete mao ang midaug. (*Eugene Jamandron ug Rey Mark Tubato*)

Maayong Adlaw nga Natawhan

Hingpit na nga dalaga si Nelliza Faith “Pipoy” Ege Sun, taga Brgy. II, Siaton. Kini human niya gisaulog ang iyang ika-18 anyos nga adlaw nga natawhan o *debut* sa Siaton Gym uban sa iyang inahan nga si Fe Sun og ang iyang amahan nga si anhing Nelson Sun nga walay puas nga nagsuporta kaniya, ug mga higala nga anaa sa iyang kiliran panahon sa kalisod ug kalipay. Hinaot nga ang gugma maghari diha kanimo inubanan sa pag-ampo subay sa imong pagpakigbisog sa kinabuhi.

Bukhad... gikan sa page 2

Ang mga pagbati sama sa kasuko natural lamang nga bahin sa kinabuhi. Sa kasagaran, ang tawong hamtong maantigong mopugong sa iyang lihoc bisan nasuko. Nganong modangat man sa sinumbagay, tigbasanay, o pamusil ang atong ubang kaigsoonan? Dinhi sa ato, ang labing sayon nga tubag: hinubog. Ang inom makapahanaw sa kabubut-on sa tawo uban ang hustong pagdala sa kaugalingon. Sa laing sulti, mawad-an og preno ang nahubog.

Ikaduha: shabu. Ang pagkapintas mao’y usa ka epekto niining droga. Ikatulo: ang tawong nagtubo sa panimalay diin adunay binukbokay o diin siya mismo ginakastigo og lambos o ponyete—sayon ra nga makahimo usab niini. Karon ang balaod nagadili sa paggamit ug baligya sa droga ingon man sa paglambos sa kabataan o pagpasipala sa asawa o bana.

Uyon ka ba nga dili gayud lambosan ang mga bata? Lisud ba ang pagdisiplina kon walay lambos?

Ang Siaton Team uban kang Mayor Alberto Ator